

SCENARIUSZ ZAJĘĆ PSYCHOEDUKACYJNYCH:

ZNAKI DROGOWE W NASZYM ŻYCIU

CEL: rozwijanie wiedzy o elementarnych normach społecznych i moralnych.

PRZEBIEG:

1. Zabawa „ruch drogowy”:
  - naklejanie z pomocą taśmy na podłodze ulic, skrzyżowania, miejsca na przejście, szkoła, sklep;
  - zabawa w „samochody” (wymijanie, unikanie zderzania, zwracanie uwagi na zagrożenia).
2. Zabawa „znaki drogowe”:
  - poznawanie różnych znaków drogowych i ich znaczenia (np. uwaga - dzieci na drodze, przejście dla pieszych, zakaz wjazdu, stop, znak pierwszeństwa, ograniczenie prędkości, uwaga - niebezpieczny zakręt);
  - sygnalizacja świetlna;
  - zabawa w policjanta kierującego ruchem.
3. Rozmowa:
  - po co są znaki drogowe;
  - co się dzieje, gdy zepsuje się sygnalizacja, znikną znaki;
  - czy da się jeździć bezpiecznie bez znaków;
  - czy są innego rodzaju znaki, które mówią, co mamy robić, a czego nie (regulaminy, przepisy);
  - jakich „znaków drogowych” trzeba przestrzegać wobec innych ludzi.
4. Plakat – „Najważniejszy znak drogowy, przepis w moim życiu, to...”
5. Wystawa plakatów „galeria” – podziwianie, opisywanie, przedstawianie swojego plakatu.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM 3-6 LAT: POZNAJEMY EMOCJE: ZŁOŚĆ

Grupa wiekowa: 3-6lat

Zajęcia z zakresu edukacji emocjonalnej (realizacja podstawy programowej w zakresie rozwoju emocjonalnego dziecka).

Temat zajęć: „Poznajemy emocje: złość”

Cele główne:

- rozpoznawanie złości,
- poznawanie metod regulacji emocji, radzenia sobie z intensywnymi emocjami,
- nabywanie świadomości, że emocje odczuwają i przeżywają wszyscy ludzie.

Cele szczegółowe:

- dziecko zna kilka metod regulacji emocji,
- dostrzega emocje innych osób, na podstawie mowy ciała,
- wie, że złość jest emocją odczuwaną przez innych ludzi,
- akceptuje, że złość jest naturalną emocją dziecka.

Środki dydaktyczne:

- pluszowy miś, opowiadanie, obrazki, zdjęcia obrazujące złość (karty emocji, zdjęcia z gazet, rysunek „złej miny”), tacka, kubek oklejony czerwoną kartką papieru z narysowanym „złym” wyrazem twarzy, czerwona farba, soda, ocet, kartka z rysunkiem chmurki dla każdego dziecka, taśma klejąca, żółte kartki papieru, czarny flamaster.

Metody pracy:

- słowna: opowiadanie, rozmowa kierowana,
- czynna: zabawa ruchowa.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie

Przedstawienie dzieciom misia Tulusia. Przywitanie misia i nauczyciela z dziećmi przez przybicie piątki.

2. Słuchanie opowiadania Misia Tulusia (w czasie opowiadania nauczyciel odgrywa zachowania Misia maskotką): „Dziś rano, spotkały mnie wyjątkowo silne emocje! Wyobraźcie sobie, że wstałem rano nawet w dość dobrym humorze! Miałem ochotę iść do przedszkola. Ubrałem podkoszulkę, skarpetki i wtedy zobaczyłem, że ciocia /pani (imię nauczyciela) przygotowała mi długie spodnie! Ja nie lubię ubierać długich spodni! Chciałem krótkie! Więc zacząłem krzyczeć, położyłem się na podłodze, machałem rączkami, nogami. Ciocia/Pani (imię) coś do mnie mówiła, ale nie słyszałem w ogóle co. W pewnym momencie złość zaczęła opadać, czułem że jest jej coraz mniej. Usiadłem na podłodze i wziąłem kilka głębokich oddechów (miś robi wdech i wydech). Wtedy usłyszałem, że Ciocia/Pani (imię) pyta, czy chcę się przytulić. Przytuliła mnie. Poczułem, że jest ciepła i przyjemnie pachnie. Zrobiło mi się troszkę łżej. Wytłumaczyła mi, że rozumie moją złość, natomiast dziś jest na zewnątrz chłodno i długie spodnie sprawia, że będzie mi ciepło. Niechętnie, i troszkę jeszcze zły, ubrałem je, poszedłem pojeżdżając do przedszkola. Ale przed wejściem spotkałem mojego kolegę i od razu poczułem radość, a teraz jestem z Wami, i jest mi tu też bardzo przyjemnie !”

3. Rozmowa o złości, charakterystyka:

prezentacja zdjęć, obrazków ze złym wyrazem twarzy. Wskazanie po czym można poznać złość:

- *zmarszczone brwi,*

- *przymrużone oczy,*
- *zaciśnięte usta,*
- *zaczerwieniona twarz,*
- *podniesiony ton głosu.*

4. Zabawa ruchowa: dzieci ustawiają się w kółeczku, po kolei każdy chętny wchodzi do środka i mówiąc „moja złość wygląda tak...” pokazuje za pomocą gestów i wyrazu twarzy swoją złość.

5. Zaprezentowanie dzieciom „wulkanu złości”:

eksperyment: ustawiamy na środku tacę, stawiamy na niej kubeczek oklejony czerwonym papierem, z rysunkiem złego wyrazu twarzy. Wsypujemy sodę, wlewamy wodę, mieszamy. Dolewamy płyn do naczyń, czerwoną farbę (barwnik), mieszamy.

Opowiadamy: *„czasem złość zaczyna wypełniać całe nasze ciało, zdarza się, że jest tak intensywna, że nagle wybuchamy niczym wulkan!”*

Wlewamy do przygotowanego kubeczka ocet. Wulkan wybuchają.

Komentarz: *„zobaczcie, po chwili złość opada, zmniejsza się jak ta piana”*.

6. Rozmowa na temat sposobów „na złość”:

sposoby Misia Tulisia – opowiadamy trzymając maskotkę – demonstrujemy podawane przykłady:

„opowiem Wam o moich sposobach na radzenie sobie ze złością:

- głębokie oddychanie – liczenie do weź głęboki wdech i wydychając powietrze, licząc w myślach do czterech, możesz pokazywać na palcach kolejne liczby - to spowalnia wydech i uspokaja ciało,
- gniecenie kartki,
- zabawa gniotkiem,
- targanie kartki na strzępy,
- rysowanie złości na kartce papieru”.

7. Chmurki złości – zabawa ruchowa

Rozdajemy dzieciom kartki z rysunkiem chmury.

„Zdarza się, że złość przychodzi do nas jak chmura (zasłaniamy kartką twarz), przestajemy widzieć to, co jest dookoła nas. Czujemy zdenerwowanie, zaciskamy ręce na chmurze, zaczynamy tupać i w końcu zmniejszamy, zgniatamy chmurę (gnieciemy papier w kulę), teraz widzimy co jest dookoła nas. A co możemy zrobić z tym co zostało po złości?”

Prosimy dzieci żeby ułożyły swoje kulki na żółtej kartce papieru. Zgniatamy je w kulę, owijamy taśmą tak by powstała większa żółta kula. Rysujemy na kuli oczy i uśmiech.

„Zobaczcie, udało nam się wspólnie zamienić złość w pozytywną energię”.

8. Pożegnanie z Misiem Tulisiem. Miś dziękuje za wspólne zajęcia – żegna się z dziećmi przybiciem piątki.

SCENARIUSZ ZAJĆ

POZNAJĘ ZAWODY- WPROWADZENIE

Prowadzący: doradca zawodowy

Czas trwania: 45 minut

Cel ogólny: zapoznanie ucznia ze światem zawodów, środowiskiem pracy.

Cele szczegółowe:

uczeń:

- zna definicję rynku pracy, zawodu, branży,
- potrafi wyszukać informacje na temat zawodów,
- potrafi określić zadania zawodowe, cechy osoby pracującej w danym zawodzie,
- rozumie znaczenie ścieżki kariery zawodowej,

Metody: burza mózgów, multimedialne, plastyczne.

Formy: indywidualne, grupowe, w parach.

Środki: informator o zawodach szkolnictwa branżowego, strona- Mapa Karier.

Przebieg zajęć:

1. **Burza mózgów:** uczniowie „rzucają skojarzenia do słowa: rynek pracy, branża, zawód (wypisujemy skojarzenia na tablicy, następnie wspólnie tworzymy definicję).
Rynek pracy: jest to "MIEJSCE", w którym odbywa się proces kupna oraz sprzedaży pracy (można porównać go do placu handlowego w twojej miejscowości i tego, co tam się dzieje). Kupującym - są firmy - pracodawcy, którzy mają określone potrzeby (chcą zatrudnić pracownika). Pracodawcy kształtują popyt na pracę. Sprzedającym - są osoby poszukujące pracy. To one reprezentują podaż na rynku pracy. Towarem - są wykształcenie, kwalifikacje, umiejętności, dyspozycyjność, siła fizyczna.
Branża: niezależna część określonego systemu, pierwszy poziom systemu w gospodarce. Przykładowe branże: odzieżowa, ekonomiczna, chemiczna. Organizacje branżowe tworzą strukturę branżową. Uczestnicy branży to firmy, organizacje tworzone przez ludzi, zasoby: mineralne, niematerialne, finansowe, technologiczne. Wszystkie te elementy są ze sobą powiązane za pomocą więzi organizacyjnych - wewnątrz firmy.
Zawód: praca, jaką wykonują ludzie i otrzymują za wykonanie czynności wynagrodzenie pieniężne.

Następnie w grupach tworzymy symboliczny rysunek: czym jest rynek pracy.

2. Zapoznajemy ucznia ze stroną: Mapa Kariery - wspólnie wędrujemy po mieście, wybieramy budynki: Urząd miasta, Sąd itp.; po uaktywnieniu: uczniowie obserwują jakie zawody znajdziemy w danym miejscu pracy. Wybieramy jeden i słuchamy lektora, który zapoznaje nas z opisem zawodu. Poznajemy ścieżkę zawodową (co należy zrobić, aby uzyskać możliwość pracy w tym zawodzie).
3. Korzystając z informatora: Informator o zawodach szkolnictwa branżowego (do pobrania w formie PDF): [informator o zawodach szkolnictwa zawodowego - Wyszukaj \(bing.com\)](#)
4. W parach losujemy jeden zawód i przygotowujemy krótki opis zawierający: zadania zawodowe, ścieżkę kariery, możliwości zatrudnienia, cechy osoby pracującej w zawodzie.
5. Ćwiczenie: przeciwwskazania zdrowotne w zawodzie: na podstawie wybranych zawodów (kierowca, spiker radiowy, policjant, nauczyciel, fizjoterapeuta, obsługa sonaru na statku, pracownik linii produkcyjnej, stolarz) próbujemy dopasować po jednym do każdego zawodu głównym przeciwwskazaniem zdrowotnym

dyskwalifikującym do wykonywania tego zawodu (niepełnosprawność intelektualna, alergia, wady wzroku, wady słuchu, wada wymowy, niepełnosprawność ruchowa, choroby kręgosłupa, choroby układu oddechowego).

6. Zadanie domowe: uczeń ma za zadanie przygotować drzewo genealogiczne rodziny (bez danych osobowych: wpisujemy np. ciocia Basia: zawód wyuczony - programista, zawód wykonywany - sprzedawca) dopisując do każdej osoby zawód wyuczony i zawód wykonywany. Omawiamy drzewa genealogiczne na kolejnym spotkaniu.
7. Podsumowanie, zakończenie.
8. Ewaluacja: krótka ankieta: walizka, kosz (co zabieram ze sobą, jakie informacje mi się przydadzą; kosz- niepotrzebne, nie przyda się).
Uczeń wrzuca hasła do walizki i kosza wg własnego uznania.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ:

LEKCJA WYCHOWAWCZA KLASA 4 - TWORZYMY ZGRANY ZESPÓŁ KLASOWY

Cele:

- poznanie czynników, które budują lub które utrudniają budowanie zgranego zespołu klasowego
- stworzenie/ odnowienie kodeksu klasowego,
- motywowanie uczniów do tworzenia dobrej atmosfery w klasie,
- integracja zespołu klasowego.

Formy pracy: indywidualna i grupowa.

Potrzebne materiały:

kartki papieru z przygotowanymi pytaniami:

1. „Co mi ułatwia tworzenie współpracy w klasie?”
2. „Co mi utrudnia współpracę klasową?”

Arkusze papieru na kodeks klasowy, flamastry, pudełko.

Przebieg zajęć:

1. Przywitanie całej klasy, propozycja ułożenia krzesel w kręgu.
2. Zabawa integracyjna: „wszyscy Ci, którzy tak jak ja (...)”: zabieramy jedno krzesło, jeden uczeń wchodzi do środka koła i wypowiada zdanie „wszyscy Ci, którzy tak jak ja (np. mają okulary/ lubią lody itp.). Osoby, których to dotyczy wstają i zmieniają miejsce. Ten kto nie zdąży, zostaje na środku i ponownie wypowiada zdanie.
3. Rozmowa kierowana na temat tego ‘czemu służą zasady, po co nam zasady?’
4. Wychowawca rozdaje kartki papieru z przygotowanymi wcześniej pytaniami:
  - „co mi ułatwia tworzenie współpracy w klasie”
  - „co mi utrudnia współpracę klasową”Indywidualna praca uczniów. Zebranie do pudełka wszystkich odpowiedzi. Odczytanie ich na głos i zaprezentowanie odpowiedzi na jednej planszy/ tablicy.
5. Zawarcie/odnowienie kontraktu grupowego poprzez stworzenie/ odnowienie kodeksu klasowego i umieszczenie pod nim swojego podpisu (arkusz papieru).
6. Burza mózgów na temat: „co może każdy zrobić, aby dobrze czuć się w klasie i zgodnie współpracować z innymi”.
7. Zabawa integracyjna: „klaskanie”: wychowawca rozpoczyna klaskanie w kręgu np. w prawą stronę; dwukrotne klaśnięcie powoduje zmianę kierunku. Ten kto się pomyli odpada. Runda zaczyna się kolejny raz (warto zrobić próbę, żeby ułatwić dzieciom zrozumienie zasad. Każdy sam decyduje czy klaśnie raz, czy dwa razy).
8. Podsumowanie.

**SCENARIUSZ ZAJĘĆ:
SPOTKANIE DLA UCZNIÓW KLAS 7-8 SP**

PROFILAKTYKA UNIWERSALNA „BĄDŹ SOBĄ. POWIEDZ PAPIEROSOM NIE”

Prowadzący: wychowawca, specjalista. Czas trwania: 1*45 minut.

Cele ogólne:

- poznanie pojęcia uzależnienia od papierosów,
- identyfikacja i nazwanie przyczyn sięgania po papierosy przez młodzież,
- świadomość strat w wyniku palenia i zysków z niepalenia,
- zasianie idei niepalenia.

Cele operacyjne:

- uczeń potrafi podać istotę uzależnienia od papierosów,
- uczeń ma świadomość dlaczego rówieśnicy sięgają po używki,
- uczeń bilansuje straty i zyski z palenia,
- uczeń ma poczucie, że niepalenie jest dla niego dobre.

Formy pracy i metody:

- praca w grupach zadaniowych,
- burza mózgów,
- dyskusja,
- komentarz prowadzącego,
- film edukacyjny.

Środki dydaktyczne: tablica, kreda, tablica interaktywna, Internet.

Struktura zajęć:

1. Przywitanie się z uczestnikami. Krótkie omówienie planu zajęć z uwzględnieniem kluczowych punktów.
2. Kontrakt obowiązujący na zajęciach - 3 zasady zapisujemy na tablicy (np. aktywność, szacunek, spokój: jedna osoba mówi, reszta słucha).
3. Jak działa uzależnienie? (nikotynizm-zaburzenie psychiczne w formie przymusu zażywania substancji). W związku z tym nikotynizm powinien być leczony. Dyskusja o tym czemu młodzi sięgają po papierosy.

4. Film edukacyjny: „NIE SPAL SIĘ NA STARCIE” pokazuje w ciekawej formie podstawowe informacje o paleniu papierosów.

5. Dzielimy klasę na kilka zespołów, każdy zespół wypracowuje hasło zachęcające do niepalenia!

6. Quiz sprawdzający wiedzę - poniższe zdania twierdzące nauczyciel zamienia na pytania, uczniowie odpowiadają. Ten kto zbierze najwięcej punktów dostaje np. jakąś nagrodę!

PALISZ – TRACISZ

1. Będziesz krócej żył

Każdy wypalony papieros skraca Twoje życie o 5,5 minuty. Co roku z powodu palenia umiera przedwcześnie około 5 milionów osób.

2. Możesz zachorować na raka

Dym tytoniowy zawiera blisko 4 tysiące substancji, z których 40 ma udowodnione działanie rakotwórcze. Palenie sprzyja rozwojowi nowotworów złośliwych, np.: wargi, przełyku, krtani, płuc, pęcherza moczowego, nerek, trzustki oraz szyjki macicy.

3. Narażasz się na zawał serca

Palenie papierosów przyspiesza rozwój miażdżycy, a to zwiększa ryzyko zawału serca.

4. Wystawiasz swoje zmysły na próbę

Dym tytoniowy podrażnia śluzówkę przewodu pokarmowego, więc sprzyja powstawaniu choroby wrzodowej żołądka i dwunastnicy.

5. Możesz mieć problemy z zajściem w ciążę

Dym tytoniowy sprzyja niewydolności jajników i niekorzystnie wpływa na komórki jajowe. A jeżeli będziesz palić w trakcie ciąży to Twoje dziecko urodzi się mniejsze, słabsze, będzie się gorzej rozwijało i częściej chorowało.

6. Szybciej wejdiesz w okres menopauzy

Nawet 2 lata wcześniej zaczniesz przekwitać, bo nikotyna obniża ilość estrogenów we krwi.

7. Będziesz miał kruche kości

Palenie papierosów przyspiesza rozwój osteoporozy – po 10 latach palenia masz aż o 2% mniejszą gęstość kości.

8. Szybciej się zestarzejesz

Tytoń niekorzystnie wpływa na Twój wygląd. Wypalenie papierosa powoduje skurcz naczyń krwionośnych, który utrzymuje się przez ponad godzinę. W tym czasie Twój organizm – także skóra – jest niedotleniony, bo przez Twoje żyły przepływa o 25% mniej krwi. U palaczy zmarszczki pojawiają się wcześniej, są głębsze i bardziej widoczne.

9. Szkodzisz swoim bliskim

W rodzinie, w której jest jeden palacz, wszyscy niepalący (także dzieci) zatrują się tak, jakby wypalili 2 papierosy dziennie.

10. Puszczasz z dymem mnóstwo pieniędzy

Paląc paczkę papierosów dziennie, rocznie tracisz tysiące złotych.

RZUCASZ – ZYSKUJESZ

1. Uratujesz swoje płuca

8 godzin po zerwaniu z nałogiem poziom nikotyny i tlenku węgla we krwi obniża się o połowę. Po 24 godzinach tlenek węgla zostaje wydalony z organizmu, a płuca zaczynają oczyszczać się z substancji nikotynowych. Po 72 godzinach można już oddychać "pełną piersią". Po 3 miesiącach ustępują kaszel, zadyszka oraz problemy z oddychaniem.

2. Twoje zmysły zaczną pracować lepiej

Wystarczy 3-4 dni bez papierosa aby zmysły powonienia i smaku zaczęły spełniać swoje zadania. Zaczniesz delektować się potrawami, doceniać zapach perfum.

3. Będziesz mógł zdobywać szczyty

W ciągu 10-12 tygodni po zaprzestaniu palenia poprawia się krążenie krwi, a więc i kondycja fizyczna.

4. Uchronisz się przed rakiem płuc i zawałem serca

Pamiętaj, że 5 lat abstinencji zmniejsza ryzyko zawału aż o połowę w stosunku do osoby nadal palącej. Po 10 latach abstinencji ryzyko raka płuc spada o połowę, a ryzyko zawału jest takie, jak u osoby która nigdy nie paliła.

5. Będziesz wyglądać coraz lepiej

Po 12 miesiącach poprawi się twoja cera i włosy odzyskają blask.

6. Ochronisz się przed złamaniami

Przestając palić zatrzymujesz wapń w kościach, a to zmniejsza ryzyko osteoporozy

7. Zwiększysz szanse na ciążę i zdrowe dziecko

Rzucanie palenia dobrze wpływa na płodność Twoją i Twojego partnera, wpływa na prawidłowy przebieg ciąży i zwiększa szanse na zdrowe potomstwo.

8. Twoi bliscy będą dłużej żyć

Przestaną wreszcie wdychać dym z palonych przez Ciebie papierosów. Taki dym jest dla nich tak samo szkodliwy jak dla Ciebie, a przecież oni nie chcieli palić.

9. Zyskasz aprobatę społeczeństwa

Za silną wolę i za to że... nie śmierdzisz nikotyną. Pamiętaj też że pracodawcy wolą niepalących. Jeśli będziesz szukał pracy to abstinencja może być Twoim atutem.

10. Stać Cię będzie na egzotyczne wakacje

Po roku abstinencji możesz zaoszczędzić 5 tys. złotych. Biura podróży za takie pieniądze mogą Ci zaoferować wakacje w Egipcie!

7. Ewaluacja i podsumowanie. Każdy kończy zdanie „dzisiaj dowiedziałam/em się, że.....”

JESTEŚMY RÓŻNI I SZANUJEMY SIĘ WZAJEMNIE.

Grupa: cała klasa

Prowadzący: wychowawca/pedagog/psycholog

Czas trwania: 2*45

Cele:

- integracja zespołu klasowego,
- budowanie atmosfery zaufania,
- kształtowanie odpowiedzialnej postawy jako ucznia (wobec relacji i wobec zadania),
- rozwijanie samoświadomości i swojego miejsca w zespole,
- nazywanie, pokazywanie i wzmacnianie mocnych stron,
- rozwijanie asertywnej postawy wobec kolegów,
- szukanie konstruktywnych rozwiązań w sytuacjach konfliktowych.

Model:

- model uczenia się we współpracy,
- model podający z elementami dyskusji.

Metody:

- „burza mózgów”,
- Miniwykład,
- przemyśl – omów – przedstaw.

Formy pracy:

- praca w małych grupach zadaniowych;

Środki dydaktyczne: arkusze szarego papieru, białe kartki, flamastry, kolorowe kartki.

Prognozowane efekty:

- zwiększenie integracja zespołu klasowego,
- poprawienie atmosfery, wzbudzenie zaufania,
- uczniowie znają różnice pomiędzy odpowiedzialną i nie odpowiedzialną postawą ucznia (wobec relacji i wobec zadania),
- uczniowie są bardziej samoświadomi swojego miejsca w zespole,
- uczniowie potrafią wskazać i opisać po 3 swoje mocne strony mocne strony,
- uczniowie potrafią opisać postawę asertywną i odróżnić ją od postawy agresywnej i uległej,
- w sytuacjach konfliktowych uczniowie potrafią zastosować schemat szukania konstruktywnych rozwiązań.

Tok zajęć:

1. Powitanie i przedstawienie planu warsztatów.

2. Ćwiczenie integrujące - dzieci siedzą w kręgu: jedno z dzieci dostaje dwa kłębki sznurka (np.: biały i czerwony). Podaje innemu uczestnikowi biały kłębek (trzymając końcówkę sznurka) i mówi: „Jestem podobny do ciebie, bo...”. Następnie podaje kolejnemu uczestnikowi czerwony kłębek (trzymając końcówkę sznurka) i mówi: „Różnię się od ciebie, bo...”. Dzieci podają sobie kłębki i mówią w czym są do siebie podobne, a czym się różnią. W efekcie powstaje dwukolorowa sieć połączeń.

Prowadzący podsumowuje ćwiczenie, mówiąc, że podobieństwa i różnice łączą nas. Pyta uczestników: „Jak się czuliście podczas tego ćwiczenia? Co się dzieje z osobą, która słyszy coś miłego na swój temat? O jakich różnicach jest mówić łatwo a o jakich trudno?”

3. Mapa mentalna. Uczniowie w grupach wypisują skojarzenia ze słowem „tolerancja” (np. szacunek, wyrozumiałość, akceptacja itp.).

4. Prowadzący pyta ponownie uczniów, jak zdefiniowaliby tolerancję, posługując się podanymi skojarzeniami. Uczniowie próbują sformułować definicję tolerancji. Następnie nauczyciel pyta uczniów, z jakich źródeł informacji korzystają, kiedy chcą wyjaśnić jakieś pojęcie. Uczniowie wymieniają różne źródła informacji (np. słowniki, encyklopedie tradycyjne oraz internetowe, doświadczenie).

Podajemy definicję:

Tolerancja – termin stosowany w socjologii, badaniach nad kulturą i religią. Słowo oznacza w tym kontekście „poszanowanie czyichś poglądów, wierzeń, upodobań, różniących się od własnych”[

Tolerancja (łac. tolerantia – „cierpliwa wytrwałość”; od łac. czasownika tolerare – „wytrzymywać”, „znosić”, „przecierpieć”) to w mowie potocznej i naukach społecznych postawa społeczna i osobista odznaczająca się poszanowaniem poglądów, zachowań i cech innych ludzi, a także ich samych (źródło z Internetu).

- Tolerancja nie oznacza akceptacji (por. łac. acceptatio - przyjmować, sprzyjać) czyjegoś zachowania czy poglądów. Wręcz przeciwnie, tolerancja to poszanowanie czyichś zachowań lub poglądów mimo że nam się one nie podobają.
- Tolerancja jest postawą, która umożliwia otwartą dyskusję. Bez tej postawy dyskusja zamienia się albo w zwykłą sprzeczkę albo prowadzi do aktów agresji.
- Tolerancja uznawana jest za podstawę społeczeństwa otwartego i demokracji.

5. Przykłady zachowań tolerancyjnych/nietolerancyjnych (w świecie, w kraju, w mojej miejscowości, w mojej klasie. Rozmowa z uczniami na temat granic tolerancji i postawy asertywnej. Prowadzący prosi uczniów o odpowiedź na pytanie: „Czy zawsze i w każdej sytuacji należy być tolerancyjnym i akceptować wszystkie zachowania?”. Uczniowie wymieniają sytuacje i zachowania, które nie powinny być tolerowane i akceptowane, np. przemoc fizyczną i psychiczną, brak szacunku wobec osób starszych lub niepełnosprawnych.

6. Co ja zrobię, aby pokazać innym, że jestem tolerancyjny. Uczniowie na kartkach zapisują indywidualne odpowiedzi i przyklejają do planszy. Następnie je odczytują. Przykładowe wypowiedzi uczniów: „Będę miły dla kolegów; będę dobra dla wszystkich; chcę poznać nowego człowieka; chcę słuchać starszych; będę szanować ludzi; będę lubić ludzi.”

7. Podsumowanie zajęć.